

二風谷舞踊会(代表:関根真紀さん)の「アイヌ古式舞踊」について
La ajnaj tradiciaj dancoj fare de Nibutani Danca Societo
(Prezidanto: s-ino SEKINE Maki) post la malferma soleno 開会式後上演

この古式舞踊は1984年に国の「重要無形民族文化財」に指定されています。また、2009年9月30日には「ユネスコ」により「無形文化遺産」に登録されました。

はじめに「ウポポ」という座り歌を歌います。二風谷では二部、または三部輪唱で歌います。シントコという容器のふたをたたきながら歌うものです。これは、「さあ、今から歌や踊りが始まりますよ。」という合図にもなります。

「ウポポ」の最初の歌は、「東の空から神様が降りてきて、アオダモの木の枝にとまっている。その鳴き声の長い響きを私は聞いた」という意味です。ここでいう神様とは「コタンコロカムイ」のことで、コタンコロ＝村を守る、カムイ＝神という意味で、村を守る神様、つまりシマフクロウのことだと言われています。

次に「カピヤク」というアマツバメの踊りを演じます。「アマツバメが雨上がりに空を飛び交う様子を表現した踊り」です。

次に「ハララキ」という鶴の舞を演じます。場所が広ければ真ん中に長い列、両脇に短い列を作り、三列になって踊ります。

真ん中の長い列は、鶴の胴体、両脇の短い列は鶴の翼になります。全員で一羽の鶴がゆったりと舞う様子を表現します。踊りの中で、舌を震わせて出す音があります。これは「ホロロセ」といい、鶴の声を真似たものだと言われています。

Tiuj tradiciaj dancoj estis klasifikita kiel 'Nacia Grava Nepalpebla Etna Kultura Trezoro' en la jaro 1984. Kaj en 2009-09-30 UNESKO registris tiujn kiel 'Nepalpebla Kultura Heredaĵo.'

Unue la kanto kun sidantoj, 'Upopo', estos kantita. Oni kantas batante kovrilon de la ujo 'Ŝintoko.' En la vilaĝo Nibutani oni rondkantas dueton aŭ triteton. Tio estas ankaŭ signo, 'Jen, de nun kanto kaj danco komencas.'

La signifo de komenco de kanto de 'Upopo' estas, ke "Diaĝo falis de orienta ĉielo, kaj sidas sur branĉo de la japana fraksena arbeto 'Aodamo.' Mi aŭdiĝas longan sonon de la voĉo." Ĉi tiu 'Diaĝo' estas 'kotan-kor-kamuy.' La 'kotan' estas 'vilaĝo', la 'kor' estas 'havi', kaj la 'kamuy' estas 'Diaĝo.' Tio estas la Hokkajda strigo 'Ŝimahukuroo' onidire.

Sekvante oni ludos la murhirundan dancon 'Capiyak.' Tio estas danco esprimanta, ke murhirundoj flugas sur la ĉielo diverse post pluvo.

Kaj oni ludos la gruan dancon 'Hararki.' Se la loko por la danco estas vasta, oni dancas formante tri vicojn, longan vicon meze kaj mallongajn vicojn ambaŭ flanke.

La longa vico signifas la korpon de gruo. La mallongaj vicoj signifas laflugilon. Ĉiuj anoj dancas malrapide kiel unu gruo. Troviĝas sonoro, tremigi langon, en la danco. Tio estas 'Hororse.' Tio estas similaĵo de grua voĉo onidire.

次に「ムックル」を鳴らします。ムックルは、アイヌの代表的な楽器で世界各地に分布する、口琴の一種です。この楽器は竹で出来ていて、竹に付けた紐を引っ張り、振動させて音を出します。息を吸ったりはいたりしながら音を変えていきます。

昔は男性から女性への贈り物として作られたり自分の思いを込めてムックルを鳴らして愛情の表現に用いられていたようです。

次に「ウフンペネレ」という寄りクジラの舞を演じます。

これは、目の不自由なおばあさんが「目のある人々、浜へ出てください、ゴミだろうが、クジラだろうが、あがっているよ、目のある人々、浜へ出てください」と目の見える人々を呼び、「私はほっぺたの肉を食べる、私はおなかの肉を食べる」といいながら、クジラを運んでいく踊りです。

本来は、運んだクジラ役の人を雪の上などに「ポ〜ン」と放り投げるのですが、雪がなく放り投げられないのでクジラ役に人ではなく、人形を使っておどります。

最後に「ホリッパ」という輪踊りを演じます。

これは、アイヌ民族の儀式やお祝い事の最後に、全員で囲炉裏の周りを輪になっておどる踊りです。昔むかしは何時間でも踊り続けました。

平取地域では「ホリッパ」と言い、他の地域では「リムセ」と呼ばれます。

これで古式舞踊の概要の説明を終了させていただきます。イヤイライケレ。

(ありがとうございます。)

Sekvante oni ludos la ajnuan buŝharpon “Mukkur.” “Mukkur” estas ajnua reprezenta muzikilo, unu speco el buŝharpoj troviĝantaj ĉie tra la tuta mondo. La ilo estas farita el bambuo. Oni tiras ŝnureton el la bambuo, kaj sonas vibrante la ŝnureton. Oni ŝanĝas la sonoron blovante kaj elspirante.

Iam la viroj faris tiun por donaco al virinoj, kaj uzis tiun por esprimo de amo ludante 'Mukkuri' enamiĝante.

Kaj oni ludos la balenan dancon 'Uhunpenere.'

Tio estas danco, ke blinda avino vokas al vidpovuloj, "Vidpovuloj, aliru al marbordon. Aŭ balaajo aŭ baleno estas albordigita. Vidpovuloj, aliru al marbordon.", kaj tiuj portas balenon dirante, "Mi manĝas vangan viadon. Mi manĝas ventran viandon."

Origine oni ĵetas rolanton de baleno sur neĝon. Sed se ne troviĝas neĝo, oni ne povas ĵeti tiun. Tial la rolanto ŝanĝas homon en pupon. Kaj oni dancas uzante la pupon.

Laste oni ludos la rondan dancon 'Horippa.'

Tio estas danco, ke ĉiuj dancas en rondo ĉirkaŭ fajrejo, kiam finiĝas kaj ceremonio kaj festo de ajnuo. Antaŭ longa, longa tempo oni dancadis kiom ajn da horoj.

En la regiono Biratori oni nomas tiun 'Horippa', kaj en aliaj regionoj 'Rimse.'

Jen finiĝas la klarigo pri resumo de la tradiciaj dancoj. Iyayraykere. (Dankon!)